

19/2 OKT 29

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HÍRDETO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

MÚZSA A VÁROSON

Versekből, prózai és zenei művekből összeállított műsort rendezett ezen a héten a Budapesti Városlátogatók Egyesülete. A Hazafias Népfőnt I. kerületi bizottsága a százéves Budapest jubileumi sorozatában. Az estnek ez volt a bevezetője.

Noha ennek a műsornak, amely köré ezen az estén összegyűltünk, „Múzsánk Budapest” a címe, mégsem hiszem, hogy volna egy külön, budapesti illetőségű városlakó múzsa. Egy múzsa, aki itt repked, csoszog, gyalogol Kőbánya és Budakeszi között, tülekszik a metró és a rőttextben, s kizárólag budapesti illetőségű művészt hajlandó homlokra csókolni, kizárólag fővárosiakat hajlandó részéssíteni a kegyeiben.

Egy ilyen fővárosi múzsa, gondolom, nagyon is vidéki múzsa lenne, nagyon szegény képzeletű, szűkmarkú, fősvény, kis látókörű múzsa. Afféle mucsai múzsa. Nem is tudom, megérdemelné-e egyáltalán a múzsai nevet-rangot, ami elvégre mégis isteni lezármazottságot jelent. Egyenesági, közvetlen szülői-gyermeki kapcsolatot magával a főistennel, Zeusszal, aki temérdek gondja-baja és temérdek gyermeke között ráért még ezzel a kilenccel, kilenc szép leányzóval is megajándékozni Mnemosynét, az emlékezőtehetség asszonyát.

Mondom, nem hiszem, hogy volna egy külön, tizedik, budapesti múzsa. Mindjárt hozzá is teszem, milyen gondolat lappang e kétkedésem mögött.

A műsorban megszólaló művek Budapestről beszélnek ugyan, s a műsorban megszólaló művészek is budapestiek, jórészt első kerületiek, aligha csak ezekből a fővárosi kövekből fakasztották az ihletüket.

A kövezet, az aszfalt, a városok nehéz, holt burka, megalvadt héjazata, s a kemény burkolatból itt-ott, inkább csak emlékül és emlékeztetőül, ki-kilátzó földcsíkok, a kátrány, a téglá, a cement és beton szorításában tengődő, apró anyaföldek, szegény, fuldokló szülőföldcsíkok, nem termékeny talaja az ihletnek és a művészetnek. A bitumen feltöri a múzsák meztelen talpát.

A Budapesten termett művek, a Budapesten termő, itt gazdálkodó művészek így hát nemcsak innen veszik, szívják, isszák az erejüket, hanem sok másfelől is. Hosszú volna felsorolni e másfelőli tájakat, más minőségű talajokat, szántókat, kerteket, erdőket, más televényeket. Veszik az erőt a városon túli egész kishazából, meg a nagyból: a világból, veszik az erőt a gyermekkorukból, az emlékeikből és a legújabb élményeikből, a gondjaikból és a fájdalomkaikból, a gondolat játékaiból, szép hintázásaiból, a gondolat gyötrelmeiből és felujjongásaiból. Sokfelől, sokfelől. Veszik az erőt önmagukból és a többi emberből, a társakból, veszik az erőt a teljes, kerek életből.

Veszik Budapesttől is.

Az a sok sár, amit gyaloglásaiból például Móricz Zsigmond behordott a talpán ebbe a városba, s az a sok arany, ami ebbe a sárba ragadt, itt formálódott művé, budai dolgozósobában és pesti szerkesztőség íróasztalán.

A gondolatok, amelyeket a városba folyvást érkező, és a városból folyvást távozó Duna sodort József Attila elé, tört dinnyehéjből itt álltak össze egésszé, egész földkerekké.

Pesti ablakból az éjszakába könyökölve látta Radnóti Miklós háborús télben az egész „lángoktól ölelt kis országot”, a teljeset. A térképekre bejelölt városok kis pontjain belül látta a még apróbb részleteket: a dolgozót, aki e pontnyi városokban lakik, s a dolgozót remeg. Látta a csepp térképjelek között a legjelentéktelenebb cseppet, „a sírok közt anyókat, ki halkan sírogat”. Látta őt és meghallotta őt. Pesti ablakból vette észre a legapróbb részletben a legnagyobbat: az embert. Innen látta Párizst, és onnan látta Budapestet.

Folytassam a sort? A sorát azoknak, akik ebben a városban élve, járva, tűnődve a haza dolgait hordták a fejükben és a szívükben, a hazáért és a világot? Mondjam Vörösmartyt, Aranyt, Petőfit, Vajdát, Kosztolányit, Szabó Lőrincet? Mondjam Bartókot? Mondjam a nagy építőket és a nagy álmodókat, a tépelődőket, a tevékenyeket, el egészen Széchenyiig, és rajta is még túl és tőle is még innen? Az alkotókat, akik egyszemélyben voltak álmodók és tevékenyek, tépelődők és tettekre szék, elrombolói rossz múltnak, és építőkezői jobb jövőnek? Akik úgy voltak e város illetőség szerinti lakói, hogy megszereztek illetőségüket a teljes országra, a kerek világra? Mert másként nem is lehet az ember teljes jogú földlakó.

Nem ennek az estnek a dolga, s nem az enyém, a százéves Budapestet ünnepelem, noha ez az est az ünnep része. Sok igaz és sok frázis is fog elhangzani még a jubileumi sorozatban.

A mi dolgunk ma, úgy gondolom, elmondani s bizonyítani, hogy egy nagyváros nem, és Budapest sem csak falak-

ból, kövekből áll. Hanem sokkal inkább képzeletből és munkából. A határokat köréje nem közigazgatási vonalak vonják a legbiztonságosabban és a legnagyobb rendet tartva, hanem a szeretet és a hűség. A bentlakói hűsége és a bejárói szeretete.

Egy város és minden közösség teendői közé tartozik, hogy elrombolója legyen rossz múltnak, és építkezője jobb jövőnek. Falai között állandó bálványdöntés, és bizony, állandó bálványemelés is folyik, hitvesztés és hitre-találás. Megtalálás és elvesztés, elvesztés és megtalálás. Hitkeresés egy szóval, állandó keresés, lázas keresés. Ez a láz, úgy tudom, úgy tapasztalom, az élet természetes hőmérséklete. Vele élni nehéz, nélküle létezni lehetetlen.

Úgy kezdtem, hogy ezen az estén összegyűltünk egy műsor köré. Összegyűjtött bennünket szíves szóval a Hazafias Népfőnt I. kerületi bizottsága. Szándékosan használtam a meghitt, családiasan összetelepődő kifejezést, az asztal, a kályha köré ülés hangulatát jelzőt. Hiszen magunk közt vagyunk, család és szomszédság, tágabban-szűkebben együttlakó emberek.

Köszönésnek, ismerősöknek szóló, egyszerű jó estét!-nek, és nem ünnepélyes köszöntőnek szántam ezt a bevezetőt. Amely, hogy végezetül illendően összegezzem, arról is szólt, hogy milyen természetűek is hát igazándiból a múzsák. Úgy hiszem, hogy a természetűek, a művészetek természetűek proteuszi, alakváltató természet és képesség. A meleg szépnek és a rideg igaznak, tehát a művészetnek a kiterjedése olyan nagy, hogy, lám, egy ilyen kis terület határai között is jól elfér.

Mátrai-Betegh Béla